

Tillgångsbaserad konsumtion ur ett konsumtionsforskningsperspektiv

Niklas Sörum, Centrum för konsumtionsforskning,
Göteborgs universitet

Testbädden Sharing City Göteborg, 2018–2020

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Sharing
Cities
Sweden

A NATIONAL PROGRAM
FOR THE SHARING
ECONOMY IN CITIES

Sharing Cities Sweden är ett nationellt program för delningsekonomi i städer. Programmet har som ambition att sätta Sverige på kartan som ett land som aktivt, och med ett kritiskt förhållningssätt, utforskar delningsekonomis roll för hållbara städer och ytterst Agenda 2030. I programmet ingår fyra testbäddar för delningsekonomi i Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå.

Testbädd Sharing City Göteborg består av 15 partners som inom testbädden arbetat, både enskilt och i olika konstellationer, med att utveckla och testa tjänster och koncept för att dela produkter och ytor. Göteborgs universitet är med som forskningspartner och har studerat delningsekonomin och testbädden utifrån tre teman: stadens roll, affärsmodeller och användarperspektivet. Följande rapport bidrar till användarperspektivet i delningsekonomin och är skriven av Niklas Sörum vid Centrum för konsumtionsforskning vid Göteborgs universitet.

Mer om Sharing Cities Sweden på: www.sharingcities.se

Sharing Cities Sweden genomförs inom Viable Cities, ett svenskt innovationsprogram för hållbara attraktiva städer, gemensamt finansierat av den svenska innovationsmyndigheten Vinnova, Energimyndigheten och FORMAS.

Bakgrund

Den här texten är en avrapportering av en delstudie inom testbädden *Sharing City Göteborg* med fokus på konsumtion av delningsverksamhetens resurser ur ett konsumtionskulturteoretiskt perspektiv. Delstudiens övergripande syfte har varit att:

- skapa kunskap och insikter kring konsumenters värderingar och praktiker när de konfronteras med tillgångsbaserade- eller delningsbaserade erbjudanden.

Introduktion: konsumtionsforskning, kollaborativ konsumtion och delning

Bootsman och Rogers (2011) introducerade begreppet "collaborative consumption" [kollaborativ konsumtion] och definierade det som: "traditional sharing, bartering, lending, trading, renting, gifting and swapping redefined through technology and peer communities - that is transforming business, consumerism and the way we live". Forskning tyder på att kollaborativ konsumtion eller vad som även har kallats för "access based consumption" [tillgångsbaserad konsumtion (Bardhi & Eckhardt 2012)] kan vara en del av ett steg mot mer hållbar konsumtion. Men tidigare studier tyder på att spridningen går långsamt. Denna typ av konsumentbeteende - tillgångsbaserade konsumtionsformer - har studerats närmare i den här delstudien och fokus har mer specifikt varit att skapa kunskap om konsumenter som har erfarenheter av att konsumera kläder/mode och leksaker genom tillgångsbaserade tjänster. Den teoretiska kontexten för delstudien utgörs närmast av vad som benämnts för "liquid consumption" [flytande konsumtion (Bardhi & Eckhardt 2012)] och representerar en bredare tendens i dagens konsumtionskultur med ett ökat intresse bland konsumenter att ha tillgång till produkter och tjänster snarare än att äga dem. Vidare tog delstudien utgångspunkt i ett konsumtionskulturteoretiskt perspektiv för att förstå hinder och möjligheter vad gäller konsumenters engagemang i tillgångsbaserad konsumtion med implikationer för hur vi kan förstå aspekter som till exempel ägande i relation till tillgång (Belk, 2015; Arnould & Thompson 2005). En central frågeställning har därför varit vad kollaborativ konsumtion eller tillgångsbaserad konsumtion kan betyda med hänsyn till nya relationer mellan konsumenter och objekt eller produkter vad gäller meningsskapande och identitetsprocesser (Belk, 2015).

Läs vidare:

Arnould, E. & Thompson, C., (2005). "CCT: Twenty Years of Research," *Journal of Consumer Research*, 31(4), 868-882.

Bardhi, F. and Eckhardt, G., 2012. Access based consumption: The case of car sharing.

Journal of Consumer Research, 39, pp.881-898.

Belk, R. (2015) Post-ownership sustainability in (ed.) Ekström, K. M. (2015) *Waste management and sustainable consumption: reflections on consumer waste*. Abingdon, Oxon, Routledge.

Bootsman, R. and Rogers, R., *What is mine is yours – how collaborative consumption is changing the way we live*, London: Collins, 2011

Frågeställningar

De huvudsakliga frågeställningar som lett arbetet med delstudien var:

- "Vem" deltar och varför deltar konsumenterna i lokala tillgångsbaserade praktiker?
- Vilka värdeskapande och meningskapande aspekter finns bland konsumenterna som är involverade i tillgångsbaserad konsumtion?

Utifrån dessa frågor identifierades aspekter relaterade till frågan:

- Vilka möjligheter och barriärer finns för konsumenterna att delta i tillgångsbaserade konsumtionspraktiker?

Material och datainsamlingsmetod(er)

Det empiriska material som samlades in inom ramen för delstudien är av olika slag men samlades huvudsakligen in genom kvalitativa datainsamlingsmetoder såsom djupintervjuer, fokusgruppssamtal och observationer på plats vid de olika delningverksamheternas aktiviteter. En enkätundersökning genomfördes i samarbete mellan Niklas Sörum och Leksaksbiblioteket. Resultat och pågående analyser har löpande presenterats och diskuterats inom ramen för *Sharing City Göteborgs* olika aktiviteter (t.ex. interna forskarseminarier, Hållbarhetsdagarna på Handelshögskolan vid Göteborgs universitet och i dialog med verksamheter inom projektet).

Följande data har samlats in:

- Djupintervjuer med konsumenterna av tillgångsbaserade tjänster: Leksaksbiblioteket, Klädteket, GrowGBG (ett ca 20-tal intervjuer har genomförts och delvis transkriberats för vidare analys och bearbetning).
- Djupintervjuer och längre samtal med ägare eller ledare av tillgångsbaserade tjänster: Leksaksbiblioteket, Klädteket och GrowGBG (5 intervjuer och längre samtal har genomförts och delvis transkriberats för vidare analys och bearbetning).
- Fokusgruppssamtal med konsumenterna av tillgångsbaserade tjänster: *Leksaksbiblioteket* (2 tillfällen: aktiva användare respektive icke aktiva användare); *Klädteket* (4 tillfällen: aktiva användare plus personer som provat under en period).
- Empiriskt material om Klädbiblioteket samlades in i samarbete med Ek Dr Marcus Gianneschi, Högskolan i Borås
- Enkätundersökning genomfördes i samarbete med Leksaksbiblioteket med fokus på aktiva användare/medlemmar
- Observationer i samband med besök vid ett flertal verksamheter associerade till *Sharing City Göteborg*: Leksaksbiblioteket, Klädbiblioteket, GrowGBG

Viktiga resultat

Enkätundersökning

I samarbete med *Leksaksbiblioteket* genomfördes en enkätundersökning med fokus på aktiva användare/medlemmar. Projektet *Leksaksbiblioteket* startades i januari 2018 och drevs av Majornas samverkansförening. Finansiering kom från Arvsfonden och Sharing Cities Sweden, där LB var en av projektparterna i testbädden i Göteborg. Projekttiden varade 2020 ut och därefter kom verksamheten att övergå i den nystartade ideella föreningen Leksaksbiblioteket. Syftet med enkäten var att få en djupare förståelse för medlemmarnas drivkrafter till varför de vill vara med i Leksaksbiblioteket, samt skapa överblick gällande frågan om "vem" som deltar i delningsverksamheten. Sammanlagt samlades 100 svar in från medlemmar i Leksaksbiblioteket, vilket motsvarar cirka en tredjedel av deras medlemmar totalt. Resultatet från studien visade intressanta aspekter vad gäller frågan om vem det är som deltar i Leksaksbibliotekets verksamhet:

- Kvinnor 82% (M 14%)
- Högutbildade (högskola/universitet) 83%
- Yrkesarbetande 59%
- Västerländsk härkomst 88%
- Tjänar mer än 45tkr/mån 39%

Vi kan läsa av resultatet att majoriteten av de svarande är högutbildade kvinnor av västerländsk härkomst med god inkomst. Resultaten upprepar vad vi vet från tidigare studier med fokus på deltagare i delningsekonomin ur ett internationellt perspektiv. Ett flertal studier visar att deltagande i kollaborativ konsumtion domineras av en välutbildad urban medelklass, vilket skapar en potentiell grogrund för ojämlikheter att sedimenteras exempelvis vad gäller exkludering av andra grupper i samhället och med negativa effekter på tillgång till resurser för grupper som lever i ekonomisk utsatthet.

Vidare visade enkätundersökningen vilka drivkrafter som fanns hos de som var aktiva medlemmar i *Leksaksbiblioteket* vad gäller anledningar till att de deltar i tillgångsbaserad konsumtion:

- Ekologisk hållbarhet 85%
- Kritik av konsumtionssamhället 71%
- Förvaring 48%
- Ekonomi 45%
- Kul 44%
- Andelen svarande som angav att det var av anledningen att det är bekvämt, sparar tid eller innebär lärande var lågt

Även detta resultat upprepar tidigare forskningsresultat med fokus på deltagare i delningsekonomin vad gäller drivkrafter med en blandning av instrumentella (ekonomi), sociala och altruistiska motiv (klimat). Det som möjligen sticker ut är att det är väldigt få som anger bekvämlighet som skäl för att delta, något som i andra studier visat sig vara en viktig "pull factor". Lagg gärna märke till att hållbar konsumtion och ekologi anses vara viktigare än ekonomi hos de svarande i den här enkäten.

Läs vidare:

Delningsekonomi. På användarens villkor SOU 2017:26 2017 (<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/04/sou-201726/>)

Edelman, B., Luca, M., & Svirsky, D. (2016). Racial discrimination in the sharing economy: Evidence from a field experiment. HBS Working Paper No. 16-069.

Hamari, J, Sjöklint, M, och Ukkonen, A, 2016. *The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption*. Journal of the association for information science and technology, sid 67 (9): 2047-2059.

Malmö stad. 2017. *Malmöbon och delad konsumtion*. www.malmo.se/innovationsarena

Porter, M E, och Kramer, MR, 2011. *The big idea: Creating shared value*.

RE:Source (2017) *Delningens potential* nr C371 i IVL:s rapportserie. Svenska Miljöförbundet (<https://resource-sip.se/content/uploads/2019/06/delningens-potential-slutrapport-c371.pdf>)

Rosenblat, A., Levy, K. E. C., Barocas, S., & Hwang, T. (2016). *Discriminating tastes: Customer ratings as vehicles for bias*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=2858946>

Schor, J, 2016). *Debating the sharing economy*. Journal of Self-Governance and Management Economics 4 (3): 7-22.

Tussyadiah, IP, 2015. *An exploratory study on drivers and deterrents of collaborative consumption in travel*. Information and communication technologies in tourism 2015. Springer, 817-830.

Cherry, C E, Pidgeon, N F (2018) Is sharing the solution? Exploring public acceptability of the sharing economy, *Journal of Cleaner Production*, Volume 195, 2018, Pages 939-948

Fokusgrupper och intervjumaterial

Det kvalitativa empiriska materialet samlades in via djupintervjuer och fokusgrupper och fokuserade på konsumenters meningsskapande processer, erfarenheter av och värderingar kopplat till tillgångsbaserad konsumtion. Detta material gav upphov till fyra stycken övergripande analytiska teman som presenteras kortfattat nedan inklusive exempel på citat från deltagare som speglar temana. Dessa fyra övergripande teman täcker in insamlade data från konsumenter som var engagerade i verksamheterna *Leksaksbiblioteket* eller *Klädoteket*. De fyra temana:

1. Nya relationer till objekt baserat på temporär tillgång snarare än ägande
2. Gemenskap
3. Politisk konsumtion
4. Osäkerhet

Sammanfattning per tema

1. Nya relationer till objekt baserat på temporär tillgång snarare än ägande

"Det är klart att det var jättesvårt i början att inte äga saker, men det är en sådan befrielse i att inte äga saker. Och nu är det inga konstigheter. Att bara ha det ett tag och sedan låta det gå."

(medlem *Klädoteket*)

"Jag lånade med en gång. Kikade inte så mycket på leksaker. Ställde inte så mycket frågor. Jag undrade om inte barnen lätt fäste sig vid sakerna men dom förklarade på ett enkelt sätt att barnen, på samma sätt som biblioteksböcker; att dom här sakerna dom lånar man och sen lämnar man tillbaka dom."

(medlem *Leksaksbiblioteket*)

Betydelser av nya former av relationer till objekt baserat på temporär tillgång snarare än ägande var ett tydligt inslag i materialet. Det pekade ut möjligheter med tillgångsbaserad konsumtion vad gäller nya relationer till objekt och produkter som bryter den dominerande positionen som ägande normalt sett har vad gäller konsumenters relation till saker som kläder och leksaker. En möjlighet i relation till detta är att det tangerar värdeförskjutningar i form av att konsumenter framhåller friheten i att inte äga saker snarare än att äga. I vissa fall utvecklades detta till identitetsskapande i relation till lånade saker som ett uttryck för medveten konsumtion. Ett flertal barriärer kunde också identifieras i materialet i relation till det här temat och det handlade då vanligtvis om två aspekter:

- a) Omgivningens föreställningar om relationen till lånade saker och privatägda saker (föreställningen om att konsumenters ägodelar säger något om vem du är)
- b) Övana att låna saker (få produktkategorier är normaliserade i relation till lånande)

2. Gemenskap: betydelsen av gemenskap för tillgångsbaserad konsumtion

"Därför att jag... då är det som att det inget en känsla av att vara med i matchen antar jag. Får se vad som händer. Kolla så coolt, nu är dom där. Att man är någonstans och handlar. Att man inte är på Ullared liksom_(skratt)."

(medlem Klädoteket)

"Det är fint att det är gemensamt. Det känns som att det är våra saker. [...] Det är en större gemenskap."

(medlem Leksaksbiblioteket)

Betydelsen av gemenskap som något som driver människors intresse för att delta i tillgångsbaserad konsumtion var ett andra tema som framträdde i materialet. Det har ofta beskrivits i studier av den här typen av konsumtion att gemenskap utgör ett slags kitt och nödvändig förutsättning för att framgångsrikt etablera långsiktiga tillgångsbaserade verksamheter. Två aspekter värt att nämna vad gäller just gemenskapens roll såsom den omnämns i delstudien:

- a) Välbefinnande och känslan av att delta i något större genom deltagande i tillgångsbaserad konsumtion
- b) Platsen för verksamheten var viktig (närområde, relation till andra som deltar), vilket också samspelade med upplevelse av gemenskap med andra som deltog i verksamheten

I det insamlade framstår inte gemenskap alltid som något entydigt positivt eller ens nödvändigt för att delta i tillgångsbaserad konsumtion. Vissa deltagare i studien beskriver det som att det beror på vilken produkt det är som delas och att ibland är anonymitet att föredra framför gemenskap, vilket i dessa fall snarast kan upplevas som en belastning.

3. Politisk konsumtion: tillgångsbaserad konsumtion som medel för att uttrycka sin politiska ståndpunkt och en moralisk identitet

"Klart det är enklare att köpa prylar. Krävs en medveten handling för att bryta det. Känns som att vi är de upplysta. Vi använder vår tid och vårt intresse kring att skapa. Det måste finnas ett patos, en aktiv handling. Det är enklare att handla, köpa prylar. Men det kan man ju inte säga till folk."

(medlem Leksaksbiblioteket)

Ett flertal deltagare i delstudien diskuterar sitt deltagande och engagemang i tillgångsbaserad konsumtion som ett inslag i en etisk eller moralisk identitet där delning och lånande kunde spela rollen som en kritik av konsumtionssamhället och en resurs för att visa sina goda intentioner och etiska ställningstaganden. Dessa exempel visar en likhet med det som ibland kallats för "politisk konsumtion" (Micheletti, Føllesdal och Stolle 2004) där konsumenterna använder marknaden och konsumtionsval som en arena för politisk handling. Ett flertal aspekter av detta tema är intressanta att peka på:

- a) Miljöaspekten är central för många av deltagarna och ibland hänger det tätt samman med intresse för att skapa en kollektiv identitet baserad på en kritik av slit-och-släng mentalitet och konsumtionssamhället som vi lever i idag.
- b) Dessutom verkar det etiska engagemanget drivas delvis av en känsla av utvaldhet och att vara upplyst i relation till stora massan av konsumenter som snarast beskrivs som fångad av den konventionella handeln.

Dessa två aspekter kan båda fungera som drivkraft eller möjlighet för de redan "invigda" och som potentiella barriärer i relation till grupper som ännu inte valt att engagera sig i tillgångsbaserad konsumtion:

- a) För det första, medlemmarna avgränsade sig tydligt gentemot omgivande samhälle genom kritik och negativ "stereotypisering" av människor som inte engagerar sig i tillgångsbaserad konsumtion. Detta kan fungera som en viktig del av kollektivt identitetsskapande och fungera som support för medlemmar. Men, en sådan avgränsning kan försvåra normalisering av deltagande delningverksamheter.
- b) För det andra, konsumtionskritik är inte en central aspekt av vardagslivet eller konsumtionsval bland andra grupper beroende av sådant som kulturellt- och ekonomiskt kapital, och att beskriva sin konsumtion i termer av politik och samhällskritik är något som kräver både kunskap och engagemang. Detta återspeglar närmast dominansen av medlemmar med hög utbildningsnivå i vårt material.
- c) För det tredje, den aktivistiska aspekten som uttrycks bland vissa medlemmar skulle kunna verka avskräckande på icke engagerade snarare än en drivkraft, i alla fall i relation till en möjlig normalisering av tillgångsbaserad konsumtion.

4. Osäkerhet: deltagares tal om osäkerhet inför förvaltarskap av lånade saker

Deltagarnas beskrivningar av sin osäkerhet inför förvaltarskapet av lånade saker och det tydliga behovet av en central kontrollinstans som kan säkerställa aspekter som t.ex. kvalitet, renlighet, säkerhet och ekonomisk kompensation, står i konflikt med föreställningar om mellanmänniskt förtroende som en naturlig grund för tillgångsbaserad konsumtion. Ett flertal deltagare berättar om sin osäkerhet när det kom till att låna och dela:

"Jag tror att det generellt finns ett mått av osäkerhet när du lånar kläder och lånar i största allmänhet. Du vet inte vilket tillstånd saker är i och jag vet inte hur det ser ut när det lämnas tillbaka. Men Klädoteket har löst det och dom tvättar kläderna. Det är verksamheten som gör det och inte privatpersoner. Det känns mycket säkrare att dom har tittat på sakerna mellan varje gång du lånar något."

(medlem Klädoteket)

Resultaten av delstudien pekar på ett flertal intressanta aspekter vad gäller värdet av (o)säkerhet i relation till deltagarnas erfarenheter av tillgångsbaserad konsumtion som är värda att lyfta fram:

- a) Det är viktigt att utveckla en förståelse för deltagares oro avsett eventuella risker med att ingå i tillgångsbaserad konsumtion som exempelvis fysiskt slitage, att saker kan gå sönder

och att aspekter som anonymitet och möte med främlingar som delar samma saker inom ramen för verksamheten kan utgöra hinder för engagemang.

- b) Den första aspekten hänger nära samman med frågor som tangerar ansvar, regelverk och övergripande kontroll inom verksamheterna som erbjuder att dela och låna av gemensamma resurser; framför allt efterfrågade deltagare förtydligande av ansvar vid skada, återlämnande och rengöring av lånade saker. Denna osäkerhet kan eventuellt förebyggas genom tydlig roll- och ansvarsfördelning i verksamheten och kontrollmekanismer (t.ex. vid återlämning av lånade saker).

Sammanfattningsvis visade resultaten på ett antal olika potentiella barriärer som återfanns inom temat osäkerhet. Det handlade om oklara regelverk, otydlig kommunikation kring ansvar och risker (för deltagare), samt sociokulturella processer associerade till tillgångsbaserad konsumtion och relationer mellan främlingar där tillit kan vara en springande punkt. Resultaten pekade på en central aspekt kring låna och dela som handlar om kontroll. Tidigare studier visar hur kontroll hänger nära samman med en positiv värdering av privatägande.

Sammanfattning och framåtblickande reflektioner

Resultatet i delstudierna visade en komplex blandning av värden och meningsskapande processer involverat i tillgångsbaserad konsumtion. Å ena sidan sökte deltagare i tillgångsbaserad konsumtion funktionella, ekonomiska och instrumentella värden, t.ex. att det var mer ekonomiskt att låna än att köpa nytt; det var ett sätt prova dyrare saker än vad man vanligtvis handlar; det upplevdes som bekvämt sätt att konsumera och många gånger poängteras aspekter som att tillgångsbaserad konsumtion erbjöd bra kvalitet. Å andra sidan, beskrev deltagare i tillgångsbaserad konsumtion hur de aktivt sökte symboliska värden via sitt engagemang i tillgångsbaserad konsumtion som därmed laddades med betydelser som t.ex. sparsamhet; hälsa och säkerhet; föräldrastolhet; kompetens; identitetsvärde (individuellt och kollektivt); att visa att du var del av en rörelse; solidaritet- och altruism; hållbarhet och välbefinnande. I resultatpresentationen ovan redovisades fyra centrala teman i vårt material som samtliga pekade ut möjligheter och hinder för tillgångsbaserad konsumtion utifrån aspekter som nya relationer till objekt, gemenskap, etisk identitetsskapande och osäkerhet. Dessa aspekter är intressanta att inkludera i en framåtblickande diskussion om delningsekonomins möjligheter och begränsningar. Relevanta frågor att ställa i relation till detta är t.ex.

- Kan och vill tillgångsbaserad konsumtion inkludera alla aspekter? Vilka värden bör inkluderas för att maximera positiva potentialer med tillgångsbaserad konsumtion?
- Är delning ett sätt att fortsätta konsumera enligt konsumtionskulturens norm; d.v.s. understödjer tillgångsbaserad konsumtion begär efter nya upplevelser och produkter snarare än att reducera det? Och finns det möjligen en konflikt här hos vissa delningsinitiativ?
- Vilka potentiella möjligheter och hinder finns med avseende på inkludering och exkludering av grupper av deltagare inom existerande delningsinitiativ? Om en låneverksamhet uppfattas som att den vänder sig till en specifik grupp kan detta framstå som ett sociokulturellt hinder, oavsett verksamhetens vision.
- Tillgångsbaserad konsumtion tangerar också aspekter som t.ex. kulturellt kodade förväntningar på aspekter har med konventionell konsumtion att göra och centrala värden som privatägande och identitetsskapande konsumtion.

Tillgångsbaserad konsumtion kan erbjuda konsumenter möjligheter till identitetsskapande, experimenterande och nya relationer till kläder

Delstudiernas material och analyser visade att tillgångsbaserad konsumtion kan erbjuda konsumenter möjligheter till identitetsskapande, experimenterande och andra positiva värden som inte finns tillgängliga via konventionellt ägande, konsumtion och handel. Men samtidigt finns det en rad hinder som problematiserar dessa möjligheter. Dessa aspekter av tillgångsbaserad konsumtion har analyserats inom ramen för arbetet med denna delstudie och vidareutvecklats i en vetenskaplig artikel som har skickats in för publicering till *Journal of Retailing and Consumer Services*. Fokus i artikelmanuset var det material som samlats in kring tillgångsbaserad konsumtion av kläder i samarbete med *Klädoteket*. *Klädoteket* var en verksamhet med fokus på uthyrning av hållbara designerkläder och mode och fungerade som en prenumerationstjänst (läs mer på: <http://www.kladoteket.se>).

Titel: *Access-based apparel: a cultural perspective on identity and fashion for rent* (Sörum, N & Gianneschi, M). Artikelns syfte: att analysera förhandlingar kring ägande och stil i samband med tillgångsbaserad klädes- och modekonsumtion i relation till konsumenters identitetskonstruktionsprocesser

Analysen visar hur experimenterande i form av tillgångsbaserad konsumtion, som hos deltagarna i de här studierna utgjorde ett komplement till den konventionella handeln och konsumtion av produkter, också kunde utgöra ett hinder i termer av förväntningar från deltagarnas sociala kontext (yrkeskollegor, familj, vänner) och normer kring kläder (normer kring att nyproducerat och privatägt utgör det legitima sättet att konsumera kläder och mode beskrevs i flera intervjuer och fokusgruppsamtal). Privatägande utgjorde bland de allra flesta deltagarna den normerande kontexten och ett hinder mot enkla förändringar i riktning mot mer lånande. Studien visade hur möjligheter med tillgångsbaserad konsumtion är tydligt associerade till frågor som har med ägande att göra. Konsumenter kunde i vissa fall utveckla en slags relation till lånade saker och t.o.m. - som vissa medlemmar i *Klädoteket* beskriver - utveckla en fungerande relation mellan de hyrda och de privatägda kläderna.

Förutom att analysera framväxten och förekomsten av meningsfulla konsument-objektrelationer inom ramen för tillgångsbaserad konsumtion visade analysen hur det är svårt att peka på gemenskap som ett viktigt eller entydigt värde inom tillgångsbaserad konsumtion. Snarast ifrågasatte deltagarna föreställningar om att tillgångsbaserad konsumtion åsidosätter konsumenters preferenser för privatägande i en västerländsk konsumtionskulturkontext.

Resultaten i delstudien pekade på en samexistens av mer flytande och fasta former av konsumtion bland deltagarna som berättar om vikten av identitetsskapande i relation till sin konsumtion samtidigt som detta i vissa fall utmanas och omförhandlas i relation till erfarenheter av tillgångsbaserad konsumtion. Exempelvis uttryckte medlemmar i *Klädoteket* uppskattning för sin privatägda "kärna" av kläder som de kunde utgå ifrån i vardagen för att sedan "krydda" med uthyrda kläder för att piffa upp sin stil. Materialet visade inte tendenser bland deltagare att reducera utan snarare stärka kraften i privatägda kläders förmåga att behålla sin roll i deltagarnas identitetsprocesser, medan tillfälligt lånade kläder hade det svårare att etablera sig i deltagarnas vardag och på så vis påverka ägandets dominans. En viktig förklaring till ägandets starka dragningskraft är att ägodelar, kanske framför allt kläder som ofta spelar en särskilt viktig roll för människors identitetsskapande inte minst eftersom de bärs nära kroppen och har en förmåga att kommunicera visuellt med medmänniskor, har förmågan att länka samman människors förflutna, samtida och framtida identiteter (jmf Belk 1988).

I likhet med tidigare studier inom det här fältet visar resultaten av delstudien hur tillgångsbaserad konsumtion av kläder kan utgöra ett positivt laddat alternativ till ägande eftersom det i vissa fall frigjorde deltagarna från ägandets börda och dessutom erbjöd sig som ett hållbart alternativ till konventionell handel. Dessutom kunde kläder erbjuda konsumenter att engagera sig i flexibla identitetsprojekt på ett annat sätt än det som konventionell konsumtion erbjöd. Vidare visar delstudien hur det huvudsakliga värdet i lånade kläder snarast är det symboliska, där medlemmar i *Klädoteket* använde tillgångsbaserad konsumtion i sina identitetskonstruktioner eller strävade efter att hantera brister på identitetsvärde i hyrda kläder.

Resultaten i delstudien både bekräftar och komplicerar tidigare studiers analyser vad gäller tillgångsbaserad konsumtion. Exempelvis menar Bardhi & Eckhardt (2017) i sin studie av tillgångsbaserad konsumtion av bil att den här typen av "flytande" tillgångsbaserad konsumtion framför allt baseras på bruksvärde; något som skiljde sig från mode och klädkonsumtion som snarare gav uttryck för vikten av det symboliska identitetsvärdet hos lånade kläder/mode, samt vikten av att förstå privatägandets betydelse. Avslutningsvis visade delstudien också hur tillgångsbaserad konsumtion av mode och kläder, inom ramen för konsumenters identitetskonstruktioner och meningsskapande, relaterade till "grön" eller etisk konsumism. Detta är ett resultat som stämmer väl överens med de studier som framhåller tillgångsbaserad konsumtion som ett hållbart alternativ; d.v.s. att tillgångsbaserad konsumtion kan erbjuda konsumenter att identifiera sig som etiska konsumenter och att visa sitt engagemang i hållbarhets- och klimatfrågor.

Läs vidare:

Bardhi, F. and Eckhardt, G., 2012. Access based consumption: The case of car sharing.

Journal of Consumer Research, 39, pp.881-898.

Belk, R., 1988. Possessions and the Extended Self. *Journal of Consumer Research*, 15, pp.139-68.

Hamari, J., Sjöklint, M. and Ukkonen, A. (2015). The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. SSRN, [online]. Available at: <<http://ssrn.com/abstract=2271971>> [Accessed 12 March 2015].

Isenhour, C. (2010) On conflicted Swedish consumers, the effort to stop shopping and neoliberal environmental governance. *Journal of Consumer Behaviour*. [Online] 9 (6), 454–469.

Lawson, S. J., Gleim, M. R., Perren, R., & Hwang, J. Y. (2016). Freedom from ownership: An exploration of access-based consumption. *Journal of Business Research*, 69(8), 2615-2623.

Ozanne, L.K. and Ballantine, P.W., 2010. Sharing as a form of anti-consumption. An examination of toy library users. *Journal of Consumer Behaviour*, 9, pp.485- 498.

Park, A. & Joyner Armstrong C. M. (2017) Collaborative apparel consumption in the digital sharing economy: An agenda for academic inquiry. *International journal of consumer studies*. [Online] 41 (5), 465–474.

Pedersen, E.R.G. & Netter, S. 2015, "Collaborative consumption: business model opportunities and barriers for fashion libraries", *Journal of Fashion Marketing and Management*, vol. 19, no. 3, pp. 258-273.

Schor, J., Fitzmaurice, C., Carfagna, L., & Will-Attwood, C. (2014). *Paradoxes of Openness and Distinction in the Sharing Economy*. Boston: Boston College.

Thompson, C.J. & Haytko, D.L. (1997) Speaking of Fashion: Consumers' Uses of Fashion Discourses and the Appropriation of Countervailing Cultural Meanings. *The Journal of Consumer Research*. 24(1), pp. 15-42.

Toni, M., Renzi, M.F., Mattia, G., (2018). Understanding the link between collaborative economy and sustainable behavior: an empirical investigation. *J. Clean. Prod.* 172, 4467–4477.